



**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ  
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**Διεύθυνση: Rue des Petits Carmes 6, B-1000, Bruxelles**

**Τηλέφωνο: +322-5455506-7, e-mail: [ecocom-brussels@mfa.gr](mailto:ecocom-brussels@mfa.gr)**

**ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ  
ΒΕΛΓΙΟ – ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2023**

**Σύνταξη και Επιμέλεια: Τζανέτος Καραντζής, Γενικός Σύμβουλος ΟΕΥ Β΄**

**Βασικές παράμετροι κατασκευαστικού τομέα Βελγίου.**

Ο κατασκευαστικός τομέας αντιπροσωπεύει το 4,7% του ΑΕΠ της χώρας και η παραγωγή του εκτιμάται σε απόλυτες τιμές περί τα 26,3 δις ευρώ (2022).

Το μέγεθος του κατασκευαστικού τομέα στο Βέλγιο εκτιμάται σε 103,4 δις ευρώ (2022).

Ο κατασκευαστικός τομέας του Βελγίου διέρχεται περίοδο κρίσης. Η πορεία του έχει επηρεαστεί από τα υψηλά επιτόκια, τον υψηλό πληθωρισμό και την γενικότερη αβεβαιότητα που συνεπάγεται ο πόλεμος στην Ουκρανία. Σε γενικές γραμμές όλα τα ανωτέρω έχουν αυξήσει τις τιμές των κατασκευαστικών προϊόντων και υλικών (ειδικά στις κατασκευές οικιών) και έχουν διαταράξει τις αλυσίδες εφοδιασμού, ενώ η πολιτική της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των μισθών που εφαρμόζεται στο Βέλγιο έχει αυξήσει το εργατικό κόστος στον κλάδο.

Ο κλάδος χαρακτηρίζεται από υψηλή εξάρτηση από τον τραπεζικό δανεισμό, ενώ σε έξαρση βρίσκονται φαινόμενα πτώχευσης ή αδυναμίας/μετάθεσης πληρωμής υποχρεώσεων. Επίσης, ως αποτέλεσμα των ανωτέρω παραγόντων και του εξαιρετικά ανταγωνιστικού διεθνούς περιβάλλοντος, έχουν συμπιεσθεί αρκετά τα περιθώρια κέρδους.

Σε σχέση με το 2015 (έτος αναφοράς) ο τομέας των κατασκευών εμφανίζει τον Αύγουστο 2023 συρρίκνωση 2,3% (εποχιακά σταθμισμένος δείκτης). Τον Αύγουστο 2023 ο ίδιος δείκτης εμφανίζει μείωση 4,9% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Οι αντίστοιχοι ημερολογιακά σταθμισμένοι δείκτες είναι -7,8% και -6,4%.

Η παραγωγή του κλάδου, ως αξία, συρρικνώθηκε κατά 2% το 2022, ενώ αναμένεται στασιμότητα κατά το 2023. Υπάρχουν εκτιμήσεις ότι εάν δεν προχωρήσουν απρόσκοπτα τα προγράμματα του Ταμείου Ανάκαμψης, ο κατασκευαστικός τομέας ενδέχεται να καταγράψει αρνητικές επιδόσεις βραχυ-μεσοπρόθεμα. Το 2022 η κατασκευή νέων οικιών παρουσίασε αύξηση 2,2%, αλλά το 2023 προβλέπεται εν προκειμένω να κλείσει με αρνητικό πρόσημο

λόγω του μειωμένου αριθμού αδειών κατασκευής (βλ. πίνακα). Η ανακατασκευή/συντήρηση παλαιών κτισμάτων παρουσίασε αύξηση 4,3%, κυρίως λόγω της αποκατάστασης των ζημιών των καταστροφικών πλημμύρων του 2021 στη Βαλλονία. Εξίσου καλές επιδόσεις κατέγραψαν οι ανακατασκευές και ανακαινίσεις μη οικιακών κατασκευών (3,2%) ενώ για το 2023 αναμένεται ασθενής αύξηση της τάξης του 1,6%. Σημειώνεται ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει τονωθεί λόγω της μείωσης του ΦΠΑ σε 12%. Επίσης οι κατασκευή δημόσιων έργων που υποστηρίζονται από δημόσιες επενδύσεις (κυρίως ενεργειακά έργα και υποδομές) αναμένεται καταγράψει θετική πορεία κατά το 2023 (περίπου +3%). Ο τομέας που έχει υποφέρει περισσότερο από τις εξελίξεις είναι εκείνος της κατασκευής νέων μη οικιστικών κατασκευών, ο οποίος το 2022 κατέγραψε κάμψη 6% και το 2023 αναμένεται να συρρικνωθεί κατά 10%.

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω οι εργασίες ανακατασκευής και συντήρησης, καθώς και τα δημόσια έργα διέσωσαν τον κατασκευαστικό τομέα του Βελγίου.

Σε γενικές γραμμές όμως η μακροπρόθεσμη προοπτική (μετά το 2025) για τον κλάδο είναι θετική λόγω των ενεργειακών και περιβαλλοντικών ανησυχιών και στόχων της ενεργειακής μετάβασης (ενεργειακά ουδέτερη Ευρώπη μέχρι το 2025, στόχος για κάλυψη του 17,2% των συνολικών ενεργειακών αναγκών του Βελγίου από ΑΠΕ μέχρι 2030). Επίσης η κλιματική αλλαγή ενδέχεται να αυξήσει στο Βέλγιο τη ζήτηση για προϊόντα και τεχνολογίες μείωσης των εσωτερικών και εξωτερικών θερμοκρασιών.

Σημαντικός δείκτης της πορείας των κατασκευών οικιών είναι εκείνος των αδειών κατασκευής ο οποίος εξελίσσεται ως ακολούθως και εν πολλοίς αντικατοπτρίζει τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω

	2019	2020	2021	2022 <sup>(a)</sup>	2023 <sup>(b)</sup>
Single dwelling	19,895	20,519	23,365	20,765	21,437
Collective dwelling	26,678	25,353	24,836	21,449	22,143
Other types of dwelling	278	396	438	352	363
<b>Total</b>	<b>46,851</b>	<b>46,268</b>	<b>48,639</b>	<b>42,566</b>	<b>43,943</b>

(a) estimation

(b) forecast

(Collective dwellings and other types of buildings: in number of flats)

Πηγή: European Construction Industry Federation

Αναφορικά με την εξέλιξη των τιμών, σε σχέση με τις αρχές του 2020 το τσιμέντο είναι ακριβότερο κατά 96% , σίδηρος/χάλυβας 92%, ξυλεία 62% και πίσσα 44%.

Η πορεία των επενδύσεων στον κλάδο φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα:

	Investment Mln. € fixed prices	Variation of investment on previous year (%)				
	2022 <sup>(a)</sup>	2019	2020	2021	2022 <sup>(a)</sup>	2023 <sup>(b)</sup>
1. Building	34,150	0.8	-6.4	8.2	1.3	-1.2
1.1. Housebuilding	20,814	3.6	-1.8	5.1	3.4	0.7
1.1.1. New	8,328	5.1	-7.1	8.0	2.1	-1.5
1.1.2. Renovation	12,485	2.6	2.0	3.2	4.3	2.2
1.2. Non residential <sup>(c)</sup>	13,336	-3.0	-12.9	13.2	-1.8	-4.2
2. Civil Engineering	7,911	2.6	0.5	2.9	5.0	4.4
<b>(1 + 2) Total Construction</b>	<b>42,060</b>	<b>1.1</b>	<b>-5.1</b>	<b>7.2</b>	<b>2.0</b>	<b>-0.2</b>

(a) estimation

(b) forecast

(c) incl. R&M

Πηγή: European Construction Industry Federation

Σε ό,τι αφορά τις τάσεις στις κατασκευές καταγράφονται οι ακόλουθες:

- Ενεργειακή και περιβαλλοντική αποτελεσματικότητα των κατασκευών
- Ψηφιακή επάρκεια
- Χρήση προκατασκευασμένων τμημάτων
- Ανακαίνιση και νέα χρήση παλαιών κτισμάτων
- Επανάχρηση και ανακύκλωση υλικών
- Νέες τεχνολογίες (πχ 3D εκτύπωση, χρήση drones και ρομποτικής κλπ)

Οι σημαντικότερες κατασκευαστικές στο Βέλγιο είναι: Jan De Nul Group, BESIX Group SA, Denys NV, Stadsbader NV, Metito Holdings Ltd, ενώ οι σημαντικότερες συμβουλευτικές εταιρείες του κλάδου είναι Sweco AB, Arcadis NV, Engie SA, Arup Group Ltd, John Wood Group Plc.

### **Φθινοπωρινή έκθεση ΕΕ για το Βέλγιο. Έγκριση σχεδίου οικονομικής ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.**

Η φθινοπωρινή έκθεση της Ευρ. Επιτροπής για την οικονομία του Βελγίου προβλέπει αύξηση του ΑΕΠ της χώρας το 2023 κατά 1,4%, δηλαδή πάνω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης (0,6%). Περίπου ο ίδιος ρυθμός αύξησης αναμένεται και τα επόμενα δύο έτη.

Από τα σημαντικότερα δομικά προβλήματα της βελγικής οικονομίας παραμένει το υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα περί το 4,9% του ΑΕΠ (από 3,5% το 2022), το οποίο αποδίδεται στο κόστος των μέτρων προστασίας από την ενεργειακή κρίση και την στήριξη των επιχειρήσεων, καθώς επίσης και στις δαπάνες λόγω της πολιτικής της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των μισθών, του γενναιόδωρου πλαισίου κοινωνικής προστασίας και της συνταξιοδοτικής δαπάνης που σχετίζεται άμεσα με την προϊούσα γήρανση του πληθυσμού. Το σκέλος των δαπανών όμως δεν κατέστη δυνατόν να αντισταθμισθεί από τα αυξημένα δημόσια

έσοδα στα οποία συνέβαλλε η φορολόγηση των υπερκερδών των ενεργειακών εταιρειών.

Σε αυξητική τροχιά βρίσκεται επίσης το δημόσιο χρέος της χώρας που βρίσκεται στο 106% του ΑΕΠ το 2023 και αναμένεται να κυμανθεί περί το 107% το 2025, από 104% το 2022.

Οι εξαγωγές αναμένεται να συρρικνωθούν κατά 0,2% το τρέχον έτος λόγω μειωμένης διεθνούς ζήτησης ενώ η ισχυρή ιδιωτική κατανάλωση θα αυξήσει τις εισαγωγές κατά 0,5%.

Η Επιτροπή ζητά νέα μέτρα για τη μείωση του δημοσιονομικού του ελλείμματος από το Βέλγιο, που θα έχει το δεύτερο χειρότερο έλλειμμα στην ευρωζώνη με 4,9% το 2024 και, χωρίς νέα μέτρα, έλλειμμα στο 5% το 2025. Τον περασμένο Μάιο, η Επιτροπή συνέστησε στο Βέλγιο να περιορίσει τις καθαρές πρωτογενείς δαπάνες του στο 2% προκειμένου να ελέγξει το έλλειμμα, ωστόσο, με βάση την ανάλυση αυτές φαίνεται να αυξάνονται κατά 3,8%, συμπληρώνει. Τέλος, η Επιτροπή ανησυχεί ότι οι εξοικονομήσεις από τη σταδιακή κατάργηση των ενεργειακών επιδοτήσεων δεν χρησιμοποιούνται για μείωση του ελλείμματος, αλλά και τον κίνδυνο διαδικασίας για παράβαση των δημοσιονομικών κανόνων, μετά τη λήξη της ρήτρας διαφυγής.

Επίσης η Ευρ. Επιτροπή ενέκρινε στις 15/11 το επικαιροποιημένο σχέδιο οικονομικής ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Βελγίου. Το σχέδιο ανάκαμψης περιλαμβάνει 5 δισ. ευρώ σε επιχορηγήσεις και 264 εκατ. ευρώ σε δάνεια. Εκτός από τα 4,5 δισ. ευρώ από το αρχικό σχέδιο ενισχύσεων, το Βέλγιο θα λάβει 282 εκατ. ευρώ σε επιχορηγήσεις από διαθέσιμα κεφάλαια REPowerEU. Η Επιτροπή επίσης ενέκρινε τη μεταφορά 229 εκατ. ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Brexit, καθώς επίσης και δάνειο 264 εκατ. ευρώ.

### **Έκθεση Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) για την οικονομία του Βελγίου.**

Σε τακτική του έκθεση, το ΔΝΤ εμφανίζεται απαισιόδοξο για την πορεία της οικονομίας του Βελγίου.

Συγκεκριμένα προβλέπει αναιμική ανάπτυξη μόλις 1% για το τρέχον έτος και μέση ανάπτυξη της τάξης του 1,25% μεσοπρόθεσμα.

Επίσης εκτιμά ότι θα επανακάμψουν οι πληθωριστικές πιέσεις με το μέγεθος να αυξάνεται στο 4% το επόμενο έτος, από 2,5% το τρέχον. Ακόμα χειρότερα, ο δομικός πληθωρισμός του 2023 θα είναι εξαιρετικά υψηλός (7,5%), ενώ αναμένεται μείωση (3,75%) από το επόμενο έτος. Η εξέλιξη του πληθωρισμού εκτιμάται ότι επηρεάζεται σημαντικά από την σταδιακή αποκλιμάκωση των ενισχύσεων που υιοθετήθηκαν για να μετριάσουν τις επιπτώσεις της ουκρανικής κρίσης.

Πέραν της πορείας των επιμέρους οικονομικών μεγεθών, το ΔΝΤ εξετάζει τις δομικές αδυναμίες της βελγικής οικονομίας και καλεί τη χώρα να λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση της γήρανσης του πληθυσμού και για την εξασφάλιση μίας ομαλής ενεργειακής μετάβασης. Οι παράγοντες αυτοί σε συνδυασμό με την στασιμότητα της παραγωγικότητας και την χαμηλό βαθμό ένταξης του εργατικού δυναμικού στη παραγωγική διαδικασία, όχι μόνο θα επιβαρύνουν τα ήδη προβληματικά δημόσια οικονομικά της χώρας, αλλά και αποτελούν

τροχοπέδη για την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Σε αυτό το πλαίσιο το ΔΝΤ συνιστά την μείωση της εισοδηματικής απόστασης μεταξύ απασχόλησης και είσπραξης επιδομάτων, ούτως ώστε η πρώτη να καταστεί πιο ελκυστική και τάσσεται υπέρ μίας επανεξέτασης και αναθεώρησης του πλαισίου κοινωνικής πρόνοιας, ενώ παράλληλα προκρίνει επέκταση εργασιακών μοντέλων που ευνοούν την εργασιακή ευελιξία.

Τέλος το Ταμείο, ενώ αναγνωρίζει τις σημαντικές επιτυχίες σε κοινωνικό επίπεδο του αναδιανεμητικού οικονομικού συστήματος της χώρας, επισημαίνει τις αρνητικές του επιπτώσεις σε επίπεδο δημόσιων οικονομικών και συνιστά περικοπές στο συνταξιοδοτικό, στη πρόνοια και περίθαλψη. Σημειώνεται ότι το ΔΝΤ εκτιμά ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα του Βελγίου θα ανέλθει σε 4,1% του ΑΕΠ.

Σε κάθε περίπτωση το Ταμείο τονίζει ότι οι προβλέψεις του εξαρτώνται από τη πορεία του διεθνούς γεωπολιτικού περιβάλλοντος, την νομισματική πολιτική που θα προκρίνει η Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα και τη ρευστότητα και τυχόν αγκυλώσεις του πολιτικού σκηνικού του Βελγίου, ιδίως κατά τη περίοδο μετά τις επερχόμενες εκλογές.

### **Προβολή συνταξιοδοτικής δαπάνης προκαλεί ανησυχία της Κεντρικής Τράπεζας Βελγίου.**

Σύμφωνα με προσφάτως δημοσιευθείσες εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας Βελγίου που βασίζονται σε μοντέλα προβολής, η συνταξιοδοτική δαπάνη της χώρας αναμένεται να ανέλθει στο 13,5% του ΑΕΠ (τρεις ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο) το 2070 από 11,5% σήμερα.

Η Κεντρική Τράπεζα Βελγίου αποδίδει την ανωτέρω πορεία του μεγέθους στη προϊούσα γήρανση του πληθυσμού, στο χαμηλό επίπεδο απασχόλησης που συνδέεται άμεσα με το γενναϊόδωρο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, το χαμηλό ηλικιακό όριο συνταξιοδότησης και την υψηλή κατά κεφαλή συνταξιοδοτική δαπάνη η οποία ανέρχεται σε 1.628 ευρώ, 25% πάνω από τον μέσο όρο ευρωζώνης.

Το πλέον ανησυχητικό για την Κεντρική Τράπεζα είναι ότι τα ανωτέρω συντελούνται εντός δυσμενούς δημοσιονομικού περιβάλλοντος, το οποίο χαρακτηρίζεται από υψηλό δημόσιο χρέος (πρόβλεψη για 106% του ΑΕΠ το 2023, από 105% το 2022) και ευρύ δημοσιονομικό έλλειμμα (πρόβλεψη για 5% του ΑΕΠ το 2023, από 3,9% το 2022).

Η Κεντρική Τράπεζα καλεί τη κυβέρνηση να λάβει μέτρα που θα τονώσουν την απασχόληση των άνω των 65 ετών και να περικόψουν τη συνταξιοδοτική δαπάνη κυρίως στα υψηλότερα κλιμάκια, ενώ η Ευρ. Επιτροπή και το ΔΝΤ έχουν συστήσει στις βελγικές αρχές να προβούν σε τομές που θα καταστήσουν την ένταξη στη παραγωγική διαδικασία πιο συμφέρουσα από την παραμονή σε καθεστώς λήψης επιδομάτων και ενισχύσεων.